

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ, a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ czímzendő.

A hirdetési díjazabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Paget János**; **Berde Aron**, **Szabó Sámuel**, **Szentgyörgyi József**, **Vörös Sándor**, felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: Országos gyümölcskiállítás Budapest. II. F. M. — Mit jövedelmezhetne hazánkban egy hold föld és mit jövedelmez tényleg. **Dömötör László**. — A falporlás. **Sch. J.** — Az állatok mint időjósok. — Egyleti mozgalmak: Vál. ülés oct. 3-án — Egyveleg: Figyelemreméltó tanács. A gyomok irtása. Bécs húsfogasztása. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetés.

Országos gyümölcs-kiállítás Budapest.

II.

(F. M.) Miután az országos nő-iparkiallítás csakis october hó 9-én zárult be, a gyümölcstárlat pedig ugyanazon helyiségben: a városi vígadóban volt megtartandó és már october 15-én megnyitandó — el lehet képzelni, minő lázas tevékenységet kellett kifejtetni, hogy e határidő halasztást ne szenvedjen; de másrészt természetes az is, hogy csin és szakszerűség azon kiállítóknál nyilvánulhatott csak, kik tervszerű előrelátással tárgyaiknak kellő előkészítésével már előlegesen és huzamosan foglalkoztak! A rendelkezésre lévő állványok piros kelmével voltak bevonva, ezekre hirtelen pirosra festett lépcsőfokok lettek szegve a gyümölcs-tányérok elhelyezésére. A nagy terem közepén nagy nyolczszegletű oszlop emelkedett, melyből a négy világtájba ugyanannyi sugár indult ki: ez volt az erdélyi gazd. egylet, valamint Fleischmann és Weber budapesti magkereskedő-czég közös helye. Miután a vérpiros kelmét egyletünk képviselői megfelelőnek nem találták, az óriási állvány részint világos szürke kelmével lett bevonva, részint e színre befestve, a mi a sok ríktó „vérpadtól“ bántott szemnek kellemes nyugpoutul szolgált! Az oszlop terjedelmes tetőzetét gyönyörű disznővénycsoport foglalta el: középett nagyszerűen fejlett Pandanus utilis magaslott ki, melyet rendkívül szép legyező pálmák és kisebb üvegházi növények vettek körül, a gazdag arany diszítés még inkább emelte a szürke és zöld szín kellemes harmóniáját, melyen az oszlop körül három polczon csinos kis üve-

gekben kirakott élénk színváltozatu maggyűjtemény sem ejtett csorbát. Az állvány négy sugara tompa kúpalaku emelkedésben végződött, melyet egy-egy nagyobb disznővénycoronázott fehér és arany vázában. Ezentul és alul az erdélyi gazdasági egylet birodalma vette kezdetét! A négy sarokerkélyen egyletünk cimere pompázott fenyő galykoszorúval övedzve, míg az erkélyektől a középoszlopig terjedő polczról hasonló diszítéssel országrészünk megyéinek cimerei csüngtek alá, melyekhez mint székhelyé Kolozsvár cimere is járult. A festés a tartósság kedvéért pléhré és aranyalapon történt, a meglehetősen csinos kiállítás (az aránylag olcsó ár mellett) a budapesti Knop és Veith cézeget dicséri. Az állványsugarak öt polczczal voltak ellátva, az alsó dupla tányérsornak adván helyet. A gyümölcs maga a már mult számunkban leirt fatányéron foglalt helyet; a karcsu nyélre látogató jegy nagyságu etikett volt nemzeti színű fonállal megerősítve, mely csinos nyomtatásban mutatta az illető gyümölcsnek mely osztályba tartozását, annak fő- és hasonneveit, minősítését mint csemege- vagy gazdasági gyümölcs; végre érési idejét. Az u. n. pomologiai gyűjtemény következőleg volt beállítva: az osztályozás és felállítás a Lucas rendszere szerint történt, úgy almánál mint körténél az I—XV-ig terjedő osztályokban a catalogus folyószámai szerint; minden egyes osztályt csi osan esztergályozott fatartóba illesztett tábla jelzett, mely az illető osztály rövid leírását és jellemzését tartalmazta. Hogy t. olvasóinknak legalább általános áttekintést nyujtsunk, az alábbiakban adjuk a következő statistikai adatokat, mely szerint az erdélyi gazd. egylet gyűjteményes kiállításában részt vettek:

1. Besenyő községe.
2. Baró Bánffy Ernő, Borsa.
3. Id. Bodor Pál, Kolozsvár.
4. Özv. Csapó Sándorné, Kolozsvár.
5. Fekete Pál, Szókefalva.
6. id. Gáspár János, Maros-Csucs.

7. Gr. Haller Ferencz, Fejéregyháza.
8. Horváth Márton, Krizba.
9. Báró Jósika Sámuel, Zentelke.
10. Kolos-monostori gazd. tanintézet kertészete.
11. Kis Bálint, Csáklya.
12. Nagy-enyedi gyümölcsészeti egyesület.
13. Paget János, Gyéres.
14. Poschner Károly, Beszterce.
15. Szépnay községe.
16. Tauffer Ferencz, Kolozsvár.
17. Tisza László, Mező-Nagy-Csán.
18. Törpény községe.
19. Zeyk József, Maros-Gombás, végre:
20. Az erdélyi gazdasági egyesület köztelke.

Az alábbiakból a következő osztályokban szerepeltek fajok:

- I. Bordások: 16 faj
- II. Csörgő almák: 11 faj
- III. Aranykák: 9 faj
- IV. Rózsalmák: 17 faj
- V. Galambkak: 10 faj
- VI. Fontos almák: (Rambour): 22 faj
- VII. Fontos renetek: 15 faj
- VIII. Egyszínű vagy viasz renetek: 44 faj
- IX. Borsdorfi vagy masánczki renetek: 11 faj
- X. Piros renetek: 22 faj
- XI. Szürke renetek (bőralmák): 12 faj
- XII. Arany renetek: 21 faj
- XIII. Csíkosak: 19 faj
- XIV. Csucos almák: 4 faj
- XV. Lapos vagy pogácsa almák: 13 faj, összesen tehát 246 faj alma XV. osztályból.

A körték adatai a következők:

- I. Vajoncok: 68 faj
- II. Fél-vajoncok: 46 faj
- III. Pergamentek: 25 faj
- IV. Félpergamentek: 8 faj
- V. Zöld hosszú körték: 15 faj
- VI. Kobakkörték: 12 faj
- VII. Kálmánkörték: 20 faj
- VIII. Pirókok vagy Ruszszetelek: 4 faj
- IX. Muskotály körték: nem voltak képviselve
- X. Hájkörték: 1 faj
- XI. Fűszeres körték: nem voltak képviselve
- XII. Főzni való hosszukás körték: 4 faj
- XIII. Főzni való gömbölyded körték: 1 faj
- XIV. Bornak való hosszukás körték: nem volt képviselve
- XV. Bornak való gömbölyded körték: 1 faj, összesen tehát 205 faj körte XII. osztályból, vagyis az egész pomológiai gyűjtemény száma 451 faj.

Ezen fajok az állványnak a város felé fordított két negyedén foglaltak helyet, a belépőtől jobbra a körték, balra az almák és miután ezen utóbbiak nagyobb számuk miatt el nem fértek, két gömbölyű asztalkát kellett még alkalmazni s azt a körszelvény közepébe a XII és XIII osztálytal elhelyezni.

A programnak egy másik pontja a legjelesebb alma és körtéfajok bemutatását kívánta, e célból a most leírt pomológiai gyűjteményből erdélyrészi tapasztalataink alapján ki lettek választva azok, melyek csemege értékük szerint mint „kitünő“ — „jeles“ — vagy „jó“ fajok voltak osztályozhatók. Ekképen a következő eredményt nyertük:

Kitünő almafaj volt:	10	}	199
Jeles „ „:	79		
Jó „ „:	110		
Kitünő körtéfaj volt:	9	}	184
Jeles „ „:	74		
Jó „ „:	101		

Összesen tehát 383 faj, mely az állványnak a Duna-felé fekvő két negyedén volt felállítva s itt a teljes világosságot élvezte. A kitünő alma és körte nem férvén el, szintén külön gömbölyű asztalra került, valamint a Hajós József által kitűzött Batul és Török Bálint díjra versenyzők tányérai is, úgy, hogy a nagy állvány minden szelvényében egy asztal állott, a mi az összhangot nagyon szépen emelte. Fleischmann és Weber urak naponta gyönyörűbbnél gyönyörűbb virágcsokrok-kal látták el ezen asztalokat és így a sokak által irigyelt „vegyes házasság“, melyet egyesületünk e czéggel kötött midőn a közös kiállítást elhatározta, egyik félnek sem vált kárára; ők általunk a legszebb helyet, mi pedig a legszebb díszítést nyertük. Kivált az estéli világításnál az egész úgy tűnt fel, mint óriási karácsonfa, mélyen nyuló ágaival a szebbnél szebb gyümölcsöt árnyékolva, mely a fénylő tányérból kiemelkedő karcsu nyélen ide-oda lengő etikettjeivel a legkedvesebb látványt nyújtotta!

De volt a kiállításnak még egy más és tán legfontosabb igénye is: a kiviteli (export) gyümölcs bemutatása, mely részünkről Kalocsán készült kosarakban történt. Itt mindenki külön versenyzett: Tisza László 13 alma és 32 körtéfajjal, Kiss Bálint 17 almafajjal és végre a nagy-enyedi gyümölcsészeti egyesület 3 almafajjal. Minden faj külön etikettel volt ellátva, mely részletes felvilágosítást adott a termelő lakásáról, gyümölcs-telepéről, annak viszonyairól, az eladásról és árrol; — az összes nyomtatványokat kiváló csinnal, ritka pontossággal és példátlan gyorsasággal a Gámán örökösök kolozsvári nyomdája készítette, melyet e fáradságos munkáért kiváló elismerés illet. Az összesen 65 kosárra menő exportgyümölcs hat hosszú asztalon volt állványunk dunarészi oldalával szemben elhelyezve s a szemlélőre minden egyszerűsége mellett is épen tömegessége által gyakorolt impozáns hatást.

Az erdélyi gazd. egyesületnek ezen versenytárs nélkül álló rendszeres tárlata úgy a laikusnak, mint a szakközönségnek általános tetszésével találkozott és a bíráló bizottság csak ezen közvéleménynek adott kifejezést, midőn a „Legtelesebb és helyesen elnevezett alma és körtégyűjtemény“ czimén a legelső díjat: az egyetli aranyérmét ide adományozta, mert ez volt az egyedüli kiállító, ki a programot elolvasta és szorosán annak szabályai szerint állított ki, — oly körülmény, melyet a

ritása után a tarló sekélyen felszántandó, ez által a kibullott gyommagvak a talajba kerülnek, csiráznak és kikelnek, a másodszori szántás alkalmával a kikelt gyomok tönkre mennek. A gyök útján szaporodó gyomok irtása sokkal nehezebb. A taraczkot olyképp szokták eltávolítani, hogy a talajt felszántják, megfogasolják s a fogas által összeszedett taraczkot a szántóföldről elhordják. Ezen módon a taraczk sohasem távolíttatik el a szántóföldről teljesen, mert apró gyökreszek maradnak vissza, melyek újból kihajtanak, e gyomot ezért a szántóföldön kell tönkre tenni. Legjobb eljárás, ha a talajt oly mélyen megszántjuk, hogy a taraczkgyökök igen mélyre kerülnek s így a tenyészetükre szükséges levegő hiányozván, elvesznek. Tönkre tehetjük továbbá olyképp is, hogy nem engedjük levelet s szárat hajtani. Ezen célból a talajt saraboló-ekével járatjuk meg. Háromszori megjáratás elégséges. A kulturnövények sűrű állása szintén gátolja a gyomok elszaporodását. — Az elmondottak figyelembevételével melletti lehetséges leendő talajt a gyomoktól megszabadítani és tőlük tisztán tartani. (F. É.)

— Bécs husfogyasztása. A bécsi előljárásság által nemrég kiadott s az 1880-ban elfogyasztott élelmiszerek árát és mennyiségét előtüntető statisztikai adatokból Bécs husfogyasztásának nagyságáról érdekes adatokat veszünk ki. E szerint a vágó marhavásáron eladott, 164,855 darab szarvasmarha, ezek közül bécsi mészárosok 86,810 darabot vásároltak meg; a vásár kikerülésével közvetlenül került a vágóhidra 7395 darab. Tényleg a két városi vágóhídon 93,855 darab marha vágatott le. A marhavásáron eladott 164,855 darab marha közül 84,323 darab Magyarországból, 92,227 darab Galicziából, 18,415 darab pedig német tartományokból hozatott be; ez utóbbi tétel 1879-hez képest 15 ezer darabra menő növekedést mutat. A Galiczia és Bukovinából jövő vágó marhaállomány 75%-a az Orosz és Oláhországból való behozatalra esik, ugyanis a nevezett tartományokból jövő állatok nagy része ott csupán hizlaltatott. Bécs lakosságára fejenként esik mindennapra 16·3 dg. marhahús. Szállítottat még ezenkívül 113,183 leölt és 64,881 eleven borju, 24,475 leölt és 290,471 eleven sertés; 43,447 bárány, 17,691 darab levágott és 208,872 eleven juh. Ezekhez számítandó még 4000 darab levágott ló s nagymennyiségű szárnyas és vad. (F. É.)

Üzleti heti szemle.

(A „Pesther Lloyd“ nyomán.)

Gabona és gyapjupiacz Budapest, 1881. október 16-ától október 22-éig.

Buza lanyha üzlet, forgalom 80,000 metermázsa, ár 12 frt 77 kr.

Rozs lanyha üzlet, forgalom 3000 metermázsa, ár 8 frt 80 kr.

Árpa csendes üzlet, forgalom 6000 metermázsa, ár: takarmányárpa 7·45 frt, seres árpa 8·30 frt.

Zab szilárd üzlet, forgalom 5000 motermázsa, ár 7 frt 55 kr.

Törökbuza lanyha üzlet, forgalom 8000 metermázsa ár 6·50 frt.

Gyapju. A múlt héten eladott mintegy 100 mmázsa finomabb egynyiretű gyapju posztonak 98—115 frton, 100 mmázsa középfinom egynyiretű 82—90 frt, 200 mmázsa raczka gyapju 42—44 frton.

Gyárilag mosott gyapju mintegy 5500 kilogramm, kilogrammonként 1·80—3·55 frton adatott el külföldre.

Gabona-árak:

minimum és maximum: Budapest oct. 22. | Bécs oct. 22.

Buza	12·50—13·05 frt	12·20—14·10 frt
Rozs	8·60—8·85 frt	9·45—10·10 frt
Árpa, takarmány	7·30—7·60 frt	7·75—8·50 frt
Árpa, szeszfőzésre	7·80—7·90 frt	9·15—10·25 frt
Árpa, seres	8·00—8·25 frt	10·75—11·50 frt
Zab	7·40—8·32 frt	8·00—8·57 frt
Törökbuza	6·40—7·30 frt	7·40—7·75 frt

Budapesti marhavásár oct. 20-ikán. Összes felhajtás 2454 db. nagy és 3494 drb. apró marha. Ebből eladott 29 db. bika, 991 db. ökör, 1220 db. vágó tehén, 238 db. fejős tehén, 176 db. bival, 261 db. borju, 3233 db. birka. Árak: bika darabonként 65—144 frt, ökör páronként 180—365 frt, vágó tehén páronként 135—280 frt, fejős tehén darabonként 70—204 frt, bival páronként 195—207 frt, borju darabonként 9—29½ frt, birka párja 11—23 frt. Húsárak 100 kilonként: ökörhús 48—50·50 frt, tehénhús 46—49·50 frt, borjuhús 60—90·50 frt, bivalhús 45—47 frt.

Bécsi marhavásár oct. 18-ikán. Összes felhajtás 2823 drb és pedig 1964 drb. magyar, 609 drb. lengyel és 250 drb. német fajta, melyből 2644 drb. ökör, 21 drb. tehén, 33 drb. bika és 105 db. bival. Árak 100 kilonként: magyar hizó 53—60 frt, lengyel 53—58 frt, német 53—60 frt, tehén 50—52 frt, bika 50—54 frt, bival 45—47 frt. Lábán darabonként 110—225 frtot fizettek.

Kőbányai sertésvásár oct. 21-én. (Az első magyar sertésbizalmi és kölcsönelőgező részvénytársaság jelentése) Kivivők e héten is nagyszámban látogatták a piacot és azon hírek folytán, hogy nehéz magyar sertések a német piacokon nagy keletnek örvendenek, élénk üzlet fejlődött, mert jó vételkedv mellett csupán nehéz magyar sertés 5000 darabon felül, szerb és románt nem számítva, 1½—2 frittal drágábban vásároltatott. Könnyű magyar és tuskések ellenben kevésbé kerestettek.

Hétzárlattal magyar nehéz sertések csakis jegyzett áron felül voltak kaphatók.

Jegyzett árak: magyar válogatott áru 280—330 klgr. nehéz 58¾—59 kr. 180—240 klgr., nehéz 58—59 kr. Öreg 300 klgr. tuli 57 kr. vidéki sertés 57—57½ kr. bánáti és szirmiai 57—57½ kr. Transitóban: szerbiai 57½—60 kr, romániai 57½—58½ kr., tuskés 54—55½ kr. klgrként.

Takarmány árak: tengeri bánáti 6·90 frt, román 6·95 frt, árpa 7·65 frt. Helyi állomány: október 14-ikén maradt: 77·723 drb; hozzá hajtattott: alvidékről kövér

5953 drb., sovány 836 drb., Szerbiából 2976 drb., Romániából 3863 drb., magyar államvasutal 1137 drb., budai vámoknál 83 drb., együtt 14,858 drb., összesen 92,581 drb. Elhajtatott: Felvidékre 290 drb. Bécsbe (m. h. 803 drb.) 2996 drb., Csehországba 888 drb., Bodenbachon át 6636 drb., Ruttkán át 1313 drb., Dél-németországba 430 drb., Budapesti fogyasztás 2485 drb., kültelki fogyasztás 110 drb., összesen 15,148 drb., marad állomány 77,433 drb. A részvény szállásokban 21,056 drb. van elhelyezve.

Az egészségrendőri és transito szállásokban maradt okt. 14-éről 13,071 db., hozzáhajtatott: szerbiai 2986 drb., romániai 3863 drb., összesen 19,920 darab, elhajtatott 3975 drb. marad állomány 15,945 drb. és pedig 3831 db. szerb és 12,114 db. román, melyek közt 5000 drb. tartanvaló sertés. Az egészségi vizsgálatnál eddig [3069 drb. a fogyasztás alól kivonatott és technikai czélokra feldolgoztatott.

Disznósír: kész áru hordóval együtt 72.50—73 frt, október havi kötésben hordó nélkül 70 frt.

Szalonna: vidéki szalonna — frt, városi áru 63—64 frt, füstölt szalonna 71—72 frt.

Bécsi sertésvásár oct. 18-ikán. Összes felhajtás

3985 drb. és pedig 861 drb. nehéz, 1180 drb. közepnehéz és 1944 drb. süldő; melyből 1725 drb. magyar, 1941 drb. orosz-lengyel, 246 drb. szerb és 70 drb. oláh fajta. Árak 100 kilonként: nehéz 52—54 frt, közepnehéz 49—51 frt, süldő 38—47 frt; szalonna és zsír 70—72 frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetés.

Lóhere, luczerna, baltaczimmagot, valamint bármi néven nevezendő vetésre alkalmas gazdasági magvakat legmagosabb árak mellett vásárolnak

Wolfner és Weisz,

magkereskedők.

Bécs, I. Wallfischgasse 11. sz., hova szives ajánlatok (24.) minta kíséretében intézendők. (5—14.)

Piaci árak.

A h e t i v á s á r		Egy hectoliter vagy metermázsá*						100 kilo		1 köbméter	1 kilo
h e l y e	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marhahús
á r a k r a j o z á r o k b a n											
Beszterce	oct. 18	800	650	600	—	260	500	210	60	320	36
Brassó	oct. 14	860	560	500	485	270	410	310	—	240	44
Osik-Szereda	oct. 19	875	—	570	400	275	600	—	—	250	36
Dés	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Déva*	oct. 15	1250	1050	900	—	400	600	305	160	230	44
Érzsébetváros	oct. 22	775	675	550	—	175	500	350	190	350	44
Fogaras	oct. 19	1000	—	610	—	300	694	290	120	350	42
K.-Fehérvár*	oct. 15	1075	973	840	—	840	560	250	150	210	46
Sy.-Sz.-M. klés	oct. 15	1100	—	650	500	275	625	280	—	160	40
Kolozsvár	oct. 20	880	—	600	—	280	510	250	260	300	46
M.-Vásárhely	oct. 13	1035	835	780	655	300	620	300	190	450	40
Nagy-Enyed	oct. 20	1020	825	715	—	170	475	290	180	260	40
n.-Ezében	oct. 21	800	680	560	—	310	580	120	80	375	46—48
Szegesvár	oct. 20	740	510	500	—	290	550	140	90	200	44
S.-Sz.-György	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sz.-Régen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sz.-udvarhely	oct. 18	800	650	575	—	300	550	240	40	240	40

*) A csillaggal jelelt árak metermázsára értendők.

Mellékletek

100 darabonként 1 forint 50 kr-ával számíttatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelők minden külön díj nélkül teljes szerinti akarányos változathatják.

Az „Erdélyi gazda” hirdetési díjszabályzata.

A kivánt tér megnevezése	1 1-3 1-6 1-12 1-18 1-24 1-30 1-36 1-42 1-52										
	szeri hirdetésnél										
	fizetendő forint										
1/16 v. egész oldal	7	20	35	65	95	120	140	160	180	210	
1/16 v. fél "	4	10	18	33	48	60	70	80	90	105	
1/16 v. negyed "	3	6	9	17	24	30	35	40	45	53	
1/16 v. nyolczad oldal	2	3	5	9	12	15	18	20	23	27	
1/16 v. tizenhatod "	1	2	3	5	6	8	9	10	12	14	

Ezenkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

Egyletünk t. tagjai és

és lapunk t. előfizetői

25% vagyis egy negyedrészes engedményben részesülnek ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.